

TÜRKİYE ACIL TIP DERNEĞİ ARAŞTIRMA KOMİTESİ YÖNERGESİ
(26.12.2023)

1. TANIMLAR VE İÇERİK

1. Bu yönerge içinde Türkiye Acil Tıp Derneği **TATD** kısaltması ile, Türkiye Acil Tıp Derneği Çalışma Grupları **TATD-ÇG** kısaltmasıyla, Türkiye Acil Tıp Derneği Araştırma Komitesi **AKOM** kısaltmasıyla, Türkiye Acil Tıp Derneği Acil Tıp Akademisi **ATAK** kısaltmasıyla anılacaktır.
2. **Amaç ve Kapsam:** Bu yönerge TATD adına bilimsel faaliyet ve araştırmalarını yürütmekle görevli AKOM'un görev tanımını, organizasyon şemasını, faaliyet alanlarını, işleyiş süreçlerini tanımlar.
3. **AKOM:** Başkan, sekreter, danışma kurulu üyeleri ve proje üyelerinden oluşur. Komite başkanı TATD Yönetim Kurulu tarafından atanır, sekreter ve danışma kurulunun üyeleri AKOM başkanı tarafından belirlenir. Başkan ve sekreter AKOM'un idari kararlarında karar alma yetkisine sahiptir.
4. **Danışma Kurulu:** AKOM'un yürüttüğü bilimsel faaliyetlerde aktif görev alma, danışmanlık yapma, klinik politikalar rehberi, kılavuz benzeri bilimsel projelerde öneri yapılması gereken klinik durumlarda panel üyeliği yapma gibi görevleri olan kuruldur.
5. **AKOM Proje Üyeleri:** AKOM'un düzenli veya proje bazlı gerçekleşecek faaliyetleri olan klinik politika rehberleri hazırlanması, klinik soruların kanıta dayalı cevaplarının TATD resmi görüşleri ile birlikte sunulduğu veri tabanının oluşturulması, çok merkezli ulusal araştırmaların-projelerin düzenlenmesinde görev alacak ve yürütme kurulu tarafından belirlenen TATD üyelerinden oluşur. AKOM üyeliği tüm TATD üyelerine açık olmakla birlikte AKOM projelerinin yürütülmesi esnasında gerekli olan temel metodolojik ve istatistik okur yazarlığına sahip olması ve tercihen düzenlenmiş olan ATAK istatistik ve metodoloji kursları eğitimlerini almış olması beklenir.
6. **ATAK:** ATAK temel olarak araştırma komitesinin eğitim ve kurs markasıdır. Alt komisyon olarak görev yapar ve faaliyetlerini araştırma komitesi ile koordine şekilde yürütür. Mali ve idari açıdan araştırma komitesine bağlıdır.
7. **Denetim:** AKOM, yasal ve mali yönden TATD Yönetim Kurulu'na tabidir. Faaliyetleri, 1 yıl arayla Yönetim Kurulu'na sunacağı faaliyet raporu ile denetlenir. TATD Yönetim Kurulu, komite tarafından nihai olarak ortaya çıkarılan son ürünleri onaylamak veya reddetmek hakkına sahiptir. Bunun dışında TATD Yönetim Kurulu ürünün oluşturulma aşamasına müdahale etmez.

TÜRKİYE ACIL TIP DERNEĞİ ARAŞTIRMA KOMİTESİ YÖNERGESİ (26.12.2023)

II. AKOM GÖREV TANIMI ve FAALİYETLERİ

1. AKOM; araştırma faaliyetlerinin TATD vizyonu ile uyumunun değerlendirilmesini ve takibini; araştırma veri tabanları hazırlanması ve yönetimini; bilimsel proje süreçlerinin takip ve idaresini; dernek üyelerinin araştırma ve yayın becerilerinin geliştirilmesini; klinik uygulama rehber ve kılavuzları hazırlanmasını; derneğin araştırma altyapısının geliştirilmesine yönelik işbirlikleri yapılmasını; araştırma alanında derneğin gelecek vizyonuna uygun liderler yetiştirilmesini amaçlamaktadır. AKOM Türkiye Acil Tıp Derneği'nin içinde yer aldığı aşağıda ayrıntıları anlatılan bilimsel faaliyetler içinde söz sahibidir.
2. AKOM TATD adına bilimsel faaliyetlerini iki ana kategoride gerçekleştirir

I. Düzenli Faaliyetler:

- A. **Kanıt Dayalı Cevaplar (KDC):** AKOM düzenli olarak acil tıp branşı ile ilgili tekil klinik sorularının kanıt dayalı şekilde cevaplanmasından, kanıt düzeylerinin belirlenmesinden ve TATD adına mevcut kanıtlarla klinik pratiğe yönelik öneri yapılmasından sorumludur. İlgili klinik soruya ait kanıtların kanıt seviyelendirmesini, cevaplarını ve önerileri TATD resmi web sitesinin altında AKOM'a ait web sitesinde düzenli olarak yayınlar. Klinik soruların oluşturulması süreci hem sahadan sürekli olarak soru toplanma şeklinde hem de AKOM üyelerinin önerileri doğrultusunda gerçekleştirilir.
- B. **Klinik Politikalar (KP):** Bu rehberler, belirli bir konudaki klinik sorular üzerine yoğunlaşan, bu sorulara kanıt dayalı yanıtlar bulmaya çalışan eserlerdir. Örneğin. *karbonmonoksit zehirlenmesi* konusuyla ilgili literatürde cevaplanmış olan ve cevaplanmayan sorulara yanıtlar aranır (örn. *Hangi hastalar hiperbarik oksijen tedavisinden fayda görürler? Yüksek akımlı oksijen tedavisi karbonmonoksit zehirlenmelerinin tedavisinde kullanılabilir mi?*). Bu rehberlerin mümkünse daha önce yine AKOM'a ait klinik sorulara kanıt dayalı cevaplar havuzunda önerilerde bulunulmuş tekil klinik sorularla birlikte ihtiyaç duyulan yeni klinik soruların eklenmesi şeklinde oluşturulması sağlanır.
- C. **Eğitim Faaliyetleri (ATAK):** Acil Tıp Akademisi (ATAK), 7 Ocak 2013 tarihinde kurulmuş olan ve aşağıdaki faaliyet alanlarında kurs ve eğitimler düzenleyen bir TATD markasıdır; bununla birlikte akademik gelişim esas olmak üzere; temel ve ileri istatistiksel yöntemler, araştırma planlama, makale yazma ve okuma, ölçme ve değerlendirme gibi tüm alanlarda eğitim faaliyeti düzenleyebilir; bunlarla ilgili web sitesi ve uygulamaları kurabilir. ATAK bunların dışında AKOM yürütme kurulu onayı ile acil tıp uzmanlarının akademik gelişimini desteklemeyi amaçlayan diğer kurs, sempozyum, etkinlik, çalıştayları planlayabilir.
 - ATAK mali ve idari yönden AKOM'a bağlı olarak çalışan bir alt komisyon yapısındadır. Başkan ve üyelerini AKOM başkanının belirlenmesini takiben iki ay içinde kendisi seçer. Faaliyet raporlarını bir yıllık aralarla AKOM başkan ve sekreterine sunar. ATAK, faaliyet alanının özel yetenek ve beceriler gerektirmesi nedeniyle üyelerini kendi seçer veya davet ile alır.
 - ATAK eğitim planlamalarını kendi iç dinamikleri ve acil tıp uzmanlarının talepleri doğrultusunda planlar; bununla AKOM bünyesinde düzenlenmesi planlanan iç eğitimler de dahil olmak üzere, derneğin araştırmacı altyapısının hazırlanması ve planlanmasında kilit bir rol üstlenir. Bu nedenle AKOM, ATAK'tan çeşitli eğitimleri düzenlemesini talep edebilir.
 - ATAK temel olarak acil tıp uzmanlarının akademik gelişimlerine odaklanmıştır. Bu nedenle kurslarında acil tıp uzmanları ağırlıklı olmak üzere, acil tıp asistanı ve diğer branş uzmanları için kontenjan ayrılır. Bu kontenjanların ayrılması her kurs özelinde ATAK başkan ve genel sekreteri tarafından planlanır.

TÜRKİYE ACIL TIP DERNEĞİ ARAŞTIRMA KOMİTESİ YÖNERGESİ
(26.12.2023)

II. Proje Bazlı Faaliyetler:

- A. **Klinik Uygulama Rehberleri (KUR):** Bu kılavuzlar, belirli aralıklarla güncellenen, klinik bir hastalığın, tanı ve tedavisi üzerine yoğunlaşan kapsamlı kılavuzlardır (örn. *acil serviste mantar zehirlenmelerine yaklaşım kılavuzu*). Bu kılavuzların hazırlanması oldukça emek gerektirdiği için, hâlihazırda net ve güncel uygulama kılavuzları olan alanlarda kılavuz hazırlanması istenmez (örn. *ST elevasyonlu miyokard infarktüsüne yaklaşım kılavuzu*).
- B. **Klinik Görüşler:** Herhangi bilimsel bir konuda Türkiye Acil Tıp Derneği'ne ait önerilerin beyan edilmesi gerekliliğinde, dernek yönetimi AKOM'dan görüş isteyebilir. Böyle bir durumda komite fiili veya online olarak toplanarak ortak görüş oluşturur ve beyan eder. İlgili görüşün onaylanarak kamuoyuna iletilmesinden, kabulünden veya reddinden, birincil olarak TATD Yönetim Kurulu sorumludur.
- C. **Klinik veri tabanı oluşturma:** TATD adına AKOM veya ilgili çalışma gruplarının belirlediği başlıklarda veri tabanı oluşturmaktan sorumludur. Belirlenen konu başlığına özgü danışma kurulundan, AKOM proje üyelerinden ve ilgili Çalışma gruplarından üyeler ile proje ekibi oluşturulur. Proje ekibi sorumlusu olarak AKOM üyelerinden veya ilgili çalışma grubu üyelerinden birisi belirlenir. Yıllar içerisinde ekip sorumlusu ve üyeler AKOM başkan ve sekreterinin bilgisi dahilinde değişebilir. Proje ekibi sorumlusu etik kurul başvurusu yapılması, verilerin düzenli ve güvenli şekilde kaydedilmesinden sorumludur.
- D. **Tek veya çok merkezli ulusal araştırmalar:** AKOM, TATD adına tek veya çok merkezli çalışmaların planlaması, yürütülmesi ve raporlanmasından sorumludur. Konu başlığının belirlenmesi AKOM danışma kurulu, ilgili çalışma grupları veya tüm AKOM üyeleri tarafından önerilmesi şeklinde gerçekleştirilir. AKOM dışından (ÇG'ler veya bireysel başvurular) gelen araştırma başvuruları **EK-1 formu** doldurularak AKOM başkanı veya genel sekreterine e-posta gönderilerek yapılır. AKOM danışma kurulunun değerlendirmesi sonucu başlatılmasına karar verilen çalışmalar için proje ekibi AKOM üyelerinden ve ilgili çalışma gruplarından oluşturulur. Proje ekibi çalışmanın tasarım aşaması, etik kurul başvurusu, çalışma merkezlerinin belirlenmesi, çalışma sürecinin takip edilmesi ve çalışma sonuçlarının raporlanmasından sorumludur. Çalışma sürecinin ilerlemesi ile ilgili 6 aylık dönemlerle AKOM başkan ve sekreterine yazılı olarak ilerleme raporu sunar.

TÜRKİYE ACİL TIP DERNEĞİ ARAŞTIRMA KOMİTESİ YÖNERGESİ
(26.12.2023)

III. KOMİTE ÜYELERİ VE TOPLANTILAR

1. AKOM başkanı TATD Yönetim Kurulu tarafından 2 yıllığına seçilir, görev süresi yönetim kurulunun görev süresi ile sınırlıdır. Komite başkanının istifası veya görevden ayrılması halinde, TATD Yönetim Kurulu tarafından yeni komite başkanı atanır.
2. AKOM başkanının atanmasını takiben, danışma kurulu ve kurul genel sekreteri komite başkanı tarafından atanır.
3. **AKOM proje üyeleri** AKOM'un düzenli veya proje bazlı faaliyetlerinde görev alması için danışma kurulunun oluşmasını takiben ilk danışma kurulu toplantısında TATD üyeleri içerisinde yine kurul onayıyla belirlenir.
4. AKOM toplantılarını çevrimiçi platformda veya fiili yapabilir. Toplantıda bilimsel faaliyetlere dair kararlar toplantıya katılan üyelerin oy çokluğu ile alınır.
5. Araştırma projeleri için proje ekipleri en az iki danışma kurulu üyesi olmak şartı ile AKOM proje üyeleri ve ihtiyaç halinde proje konusu ile ilgili olan TATD Çalışma grupları üyeleri arasından AKOM başkanı ve sekreteri tarafından proje süresince görev yapmak üzere oluşturulur. AKOM başkanı tarafından atanan proje başkanı, en geç 6 aylık süre içinde AKOM başkan ve sekreterine geri bildirim vermek üzere projenin oluşturulması, geliştirilmesi ve tamamlanmasında bağımsız hareket eder. Makul zamanda bitirilmeyen, artmış mali kaynak harcanmasına neden olan, etik sorunları beraberinde getiren projeler AKOM danışma kurulu tarafından ilgili gerekçe belirtilerek durdurulabilir. Toplantılar proje ekipleri tarafından uygun gördükleri zaman ve yerde gerçekleştirilir. Proje tamamlandığında veya herhangi bir nedenle sonlandırıldığında proje ekibinin görevi son bulmuş olur.
6. Tüm araştırma projeleri için AKOM, kendi içinden projeye ilgili olabilecek ve metodolojik açıdan araştırmayı yapılandırmaya uygun üyeleri belirleyerek görevlendirir.

TÜRKİYE ACIL TIP DERNEĞİ ARAŞTIRMA KOMİTESİ YÖNERGESİ
(26.12.2023)

IV. AKOM ve DİĞER DERNEK YAPILANMALARI ARASINDA İLETİŞİM VE ARAŞTIRMA FAALİYETLERİNİN YÜRÜTÜLMESİ

1. TATD'ye bağlı çalışan tüm organlar, çalışma grupları ve komisyonlar adına gerçekleştirilecek olan, tek veya çok merkezli klinik/deneysel araştırmalar ile; meta-analiz, sistematik derleme, kılavuz, pratik uygulama rehberi, algoritma, kanıt ve öneri derecelendirmesi gerektiren diğer bilimsel eserler ve proje teklifleri ile ilgili olarak projenin planlanma aşamasında AKOM ile ortak çalışma yürütmek zorundadırlar. Bu eserlerin oluşturulmasıyla ilgili temel konular; proje planının oluşturulması, klinik sorunun ve sonuçlarının belirlenmesi, projenin fonlanması AKOM başkan ve sekreteri ve gerekli durumlarda danışma kurulu ile beraber belirlenir. AKOM tarafından derneğe zarar verebilecek, uygulamaya katkısı sınırlı olabilecek ya da etik yönden problem oluşturabilecek projelere izin verilmeyebilir; başlatılan projeler de bu bağlamda durdurulabilir. Burada belirtilen yöntem dışında TATD'ye bağlı organlar tarafından yürütülmüş olan projelerin, derneği bağlayacak şekilde resmi görüş olarak sunulmasının bir geçerliliği yoktur.
2. Diğer uzmanlık dernekleri, bakanlıklar, fon temsilcileri, proje yürütücüleri, bilimsel kuruluşlar ile geliştirilecek tüm ortak bilimsel araştırma projeleriyle ilgili olarak ilk başvuru önce AKOM'a ve onun aracılığıyla Yönetim Kurulu'na yapılır. Araştırma planlamasında TATD dışı tüm yapılarla olan temaslar, AKOM tarafından yönetilir.
3. Redcap veya benzeri derneğe ait veri tabanları AKOM tarafından yönetilir. TATD-ÇG'leri veya komisyonları tarafından gelebilecek olan ortak veri tabanı kullanımı istekleri, araştırma fon destek talepleri ve destekleyici kuruluşlarla ilgili istekler, öncelikle AKOM tarafından değerlendirilir.

V. AKOM PROJELERİNDE İŞLEYİŞ

1. AKOM'un düzenli işleri içinde olan klinik soruların kanıta dayalı cevaplarının oluşturulması ve ağırlığını bu veri havuzundaki klinik soruların oluşturacağı klinik politika rehberlerinin üretilmesi AKOM danışma kurulunun nihai onayı ile AKOM başkanı ve sekreterinin sorumluluğundadır.
2. Birinci maddede anlatılan düzenli AKOM faaliyetleri haricindeki projeler ile ilgili teklif; AKOM proje üyelerinden, TATD-ÇG başkan/genel sekreterlerinden, TATD komisyon başkanlarından ya da TATD dernek üyelerinden gelebilir. Teklifin gelmesi üzerine AKOM başkanı ve sekreterinin yapacağı ön değerlendirme sonrasında gerek görürlerse danışma kurulu içinden ön inceleme heyeti atar. Bu heyet, 2 haftalık süre içinde önerilen faaliyetin gerekliliğini, ne kadar süre içinde hazırlanabileceği ve varsa maliyetini bir ön rapor halinde AKOM danışma kuruluna sunar.
3. Oluşturulan ön raporla birlikte ilgili kılavuz veya rehberin AKOM danışma kurulu tarafından salt çoğunlukla gerekliliğinin ve uygunluğunun kabul edilmesi halinde; danışma kurulu içinden bir heyet oluşturulur ve proje başkanı belirlenir. Projeye dair işleyiş ile ilgili yetki ve sorumluluk AKOM yönergesi ile çelişmemek şartı ile proje başkanına aittir. Bu heyete, varsa ilgili çalışma grubundan/komisyon dan temsilciler ve gerekli AKOM üyeleri dahil edilir.
4. AKOM tarafından karara bağlanmasını takiben; Klinik Uygulama Rehberi taslağının en fazla 1 yıl, Klinik Politikalar taslağının en fazla 6 ay, Klinik Görüşleri'nin ise 4 hafta içinde hazırlanması ve AKOM danışma kuruluna sunulması gerekmektedir.
5. Düzeltmelerle birlikte AKOM danışma kurulu tarafından onaylanan son metin; TATD Yönetim Kurulu onayı sonrasında TATD'nin imtiyaz sahibi olduğu dergilerde, TATD/AKOM resmi web sitesinde veya diğer bilimsel tip dergilerinde yayınlanabilir.
6. AKOM, tüm öneri ve kanıt düzeylerini belirlerken dünyada kabul görmüş (GRADE yaklaşımı) kılavuz hazırlama tekniklerine uyar.
7. TATD web sitesinde yayınlanan Klinik Politikaların güncelliği, 3'er yıllık aralarla komisyon tarafından başkan ve genel sekreter tarafından belirlenen grup tarafından teyit edilir ve değerlendirilir.
8. Bunların dışında kalan klinik ve deneysel araştırma projeleri, tek merkezli veya çok merkezli şekilde yürütülebilir. Proje ile ilgili teklif bir çalışma grubundan gelecekse ilgili ÇG başkan veya genel sekreteri tarafından AKOM'a bir dilekçe ile iletilir. Bir çalışma grubunun ilgi alanına girmediği halde bilimsel açıdan önem arz edebilecek projeler için de bireysel başvuru hakkı saklıdır. Bununla birlikte, TATD'ye bağlı bir ÇG'nin ilgi alanına giren bir konu için başvuru bireysel değil, ÇG adına yapılmalıdır.

TÜRKİYE ACİL TIP DERNEĞİ ARAŞTIRMA KOMİTESİ YÖNERGESİ
(26.12.2023)

VI. ETİK UNSURLAR VE ÇIKAR ÇATIŞMALARI

1. AKOM tarafından oluşturulan bilimsel eserlerde yer alan yazarların tümü, açık çıkar çatışması beyanlarında bulunmak zorundadırlar. Bu çıkar çatışması beyanı; komite tarafından her projede süresi belirlenmek koşuluyla destekleyici kurumlardan alınan maddi ve manevi tüm destekleri içerir.
2. Bilimsel projelerin yayınlanması ve lansmanı, TATD'nin ve ortak proje yürütülen derneklerin düzenlediği kongre ve toplantılarda yapılabilir.

VII. SON HÜKÜMLER

1. Bu yönerge ile birlikte 19.12.2021 tarihli TATD Klinik Politika Rehberleri Komisyonu Yönergesi yürürlükten kaldırılmıştır.
2. Bu yönerge hükümlerini TATD Yönetim Kurulu yürütür.